

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ธุรกิจชายแดนของไทย-กัมพูชาเริ่มเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” ของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2531 ก่อนหน้านั้นการติดต่อค้าขายระหว่างไทย-กัมพูชาเป็นลักษณะการลักลอบค้าขายตามแนวชายแดนหรือไม่ก็ค้าขายผ่านพ่อค้าสิงคโปร์ ซึ่งซื้อสินค้าจากเมืองไทยเข้าไปจำหน่ายในกัมพูชาอีกทอดหนึ่ง ธุรกิจชายแดนนับวันจะทำให้ชายแดนทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ พื้นที่ชายแดนจะมีลักษณะพหุพื้นที่ระหว่างรัฐชาติที่ถูกทับซ้อนด้วยมิติต่าง ๆ ตั้งแต่การเป็นพื้นที่การค้า การหลั่งไหลของสินค้า ผู้คน และวัฒนธรรมข้ามพรมแดนของรัฐชาติ ตลอดจนผลประโยชน์ของการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่ถูกต้องกฎหมายและผิดกฎหมาย ทั้งเศรษฐกิจนอกระบบและในระบบ (ผู้จัดการ. ออนไลน์. 2537)

นับตั้งแต่กัมพูชาเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย การค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชาได้ขยายตัวเพิ่มปริมาณการค้า มูลค่าการค้าและชนิดของสินค้าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับกัมพูชาในการปรับสถานะจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนเป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังแสดงให้เห็นว่าไทยกับกัมพูชาได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง

ชายแดนไทยและกัมพูชามีพรมแดนติดต่อกันเป็นระยะทางยาวประมาณ 800 กิโลเมตร และไทยมีพื้นที่ติดต่อกับกัมพูชาใน 7 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด การค้าชายแดนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งสังเกตได้จากค่าการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2558 : 12)

จังหวัดจันทบุรีเป็นหนึ่งใน 7 จังหวัด ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ประชาชนตามแนวชายแดนจึงมีกิจกรรมการค้าขายมาโดยตลอด ถึงแม้มูลค่าการค้าไม่สูงมากนักแต่การค้าชายแดนจันทบุรีก็มีส่วนทำให้ประเทศไทยเกินดุลการค้ามาโดยตลอดเช่นกัน จึงถือได้ว่าจังหวัดจันทบุรีมีบทบาทสำคัญต่อการค้าชายแดนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นจังหวัดนำร่องในการลงทุนเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) กับประเทศกัมพูชา เนื่องจากมีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรมาก (สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. 2553 : 28)

หลังจากประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าแล้วอำเภอโป่งน้ำร้อนและอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรีได้เกิดการพัฒนาช่องทางประกอบการธุรกิจบริเวณพื้นที่ชายแดน

ไทย-กัมพูชา พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจเบื้องต้น ธุรกิจที่พบได้บริเวณชายแดน ที่สำคัญ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ. ออนไลน์. 2556)

1. ธุรกิจบริการ

1.1 ธุรกิจโลจิสติกส์ที่พบบริเวณชายแดน ได้แก่ ระบบการติดตามและตรวจสอบสินค้า ให้บริการขนส่งสินค้า สำหรับธุรกิจคลังสินค้าเป็นธุรกิจที่กำลังมีความต้องการสูงในบางด้านการค้าชายแดนมักจะมาพร้อมกับธุรกิจขนส่ง เนื่องจากปริมาณการขนส่งที่มีปริมาณสูงมากขึ้น เช่น สินค้าเกษตร คลังสินค้าประเภทไซโลและห้องเย็นที่สามารถจัดเก็บสินค้าให้เก็บรักษาให้เป็นเวลานาน

1.2 ธุรกิจการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นสาขาที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในการผลิตสาขาต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจสถานที่พักผ่อน การขนส่ง การนำเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม

2. ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง

สำหรับการทำธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งตามแนวชายแดน ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค โดยปัจจุบันประเทศกัมพูชา มีการนำเข้าสินค้าจากไทยค่อนข้างมาก อาทิ กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม เช่น เครื่องดื่มประเภทที่มีแอลกอฮอล์และไม่มีแอลกอฮอล์ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำตาลทราย อาหารสดและอาหารสดแช่แข็ง กลุ่มผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและนอมนิวพรรณและเครื่องสำอาง สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ สินค้าเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง ซึ่งสินค้าไทยเหล่านี้เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้บริโภคในประเทศกัมพูชาเป็นอย่างมาก

3. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ให้เช่า

อสังหาริมทรัพย์เพื่อปล่อยเช่า เช่น ที่ดิน ห้องแถว อาคารพาณิชย์

นอกจากนี้ อำเภอโป่งน้ำร้อนและอำเภอสอยดาว มีการเปิดจุดผ่อนปรนและจุดผ่านแดนถาวร ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. 2552 : 11)

1. จุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน
2. จุดผ่อนปรนบ้านบึงขันธ์ ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน
3. จุดผ่านแดนถาวรบ้านผักกาด ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน
4. จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี ตำบลทุ่งขนาน อำเภอสอยดาว
5. จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว

หลังจากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา คนทั่วไปคาดว่าจะมีการขยายตัวธุรกิจชายแดนในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา อย่างกว้างขวาง แต่จาก

ปรากฏการณ์การค้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ผ่านมา จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ยังไม่พบการขยายตัวของธุรกิจการค้าในเขตชายแดนจันทบุรีอย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับธุรกิจการค้าชายแดนอะไรบ้างและจะมีทางออกในการแก้ไขเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนธุรกิจการค้าชายแดนอย่างไร ผู้วิจัยจึงจัดทำกรวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อธุรกิจชายแดนหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากนักธุรกิจการค้าชายแดนถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับปัญหาการค้าชายแดนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุปสรรคของการประกอบธุรกิจชายแดนไทย-กัมพูชา ในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการประกอบธุรกิจชายแดนไทย-กัมพูชา ในจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการค้าเสรีหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. คาดว่าสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการประกอบธุรกิจการค้าชายแดนให้มีประสิทธิภาพ

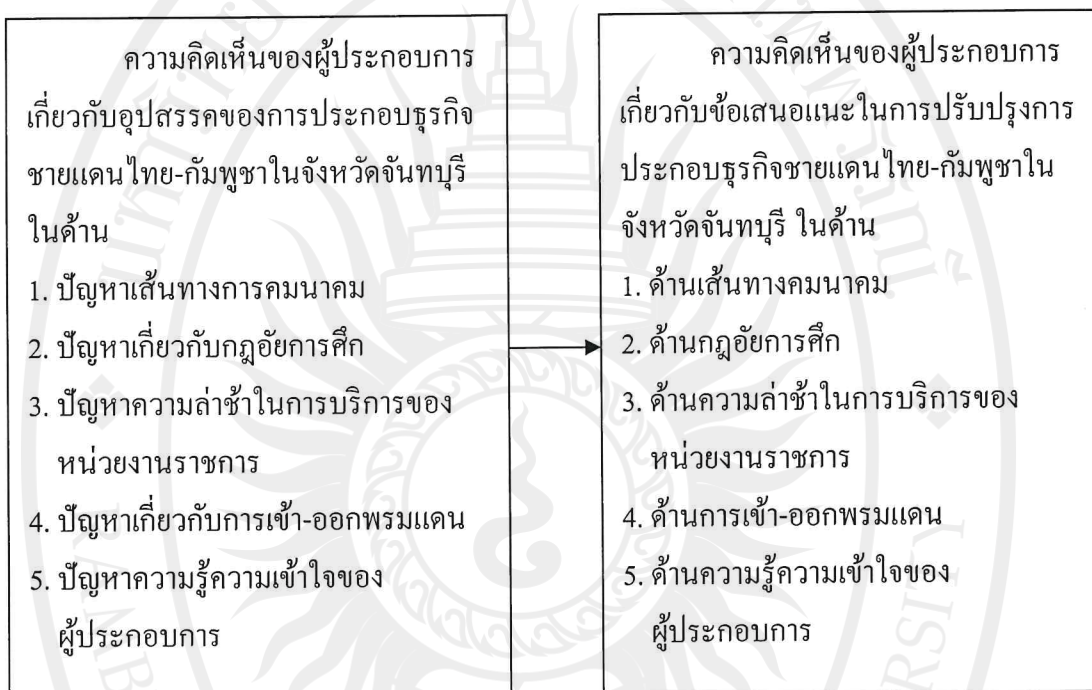
ขอบเขตการวิจัย

ช่วงระยะเวลาของการศึกษาเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อธุรกิจชายแดนหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษาชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย